

DIAGNOZA I STAN PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY **WAGANIEC**

Gmina Waganiec zlokalizowana jest w południowo – wschodniej części powiatu aleksandrowskiego w województwie Kujawsko – Pomorskim. W części wschodniej granicę gminy stanowi rzeka Wisła. Gmina Waganiec jest Gminą typowo rolniczą, w skład której wchodzi 23 sołectwa.

Pomimo podejmowania różnego rodzaju działań profilaktycznych mamy do czynienia z problemem uzależnień zarówno wśród osób dorosłych jak i młodzieży. Gmina w ostatnim latach nie prowadziła własnych badań ankietowych.

Na podstawie wyników badań ogólnopolskich z 2007 roku przeprowadzonych przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w ramach Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Polsce picie alkoholu przez młodzież staje się powoli statystyczną normą. Wszystkie te napawające niepokojem zjawiska podlegają nierównej dystrybucji na terenie kraju. Generalnie bardziej rozpowszechnione są w wielkich miastach, mniej powszechne w małych miejscowościach. Na zróżnicowania związane ze stopniem urbanizacji nakładają się zróżnicowania regionalne. Zarówno ogólna strategia zapobiegawcza, jak konkretne działania profilaktyczne podejmowane zarówno w skali kraju, jak i na poziomie regionalnym i lokalnym wymagają wiedzy o rozmiarach i charakterze zjawiska, stąd badanie miało na celu przede wszystkim pomiar skali zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Podstawowymi pytaniami badawczymi były pytania o liczbę młodych ludzi, którzy mieli doświadczenia z tego typu substancjami oraz o stopień nasilenia tych doświadczeń. Celem badania była również próba identyfikacji i pomiaru czynników wpływających na rozmiary zjawiska, zarówno po stronie popytu jak podaży. W badaniu poruszono następujące kwestie: dostępność substancji psychoaktywnych (w wymiarze fizycznym i psychologicznym), gotowość do podjęcia prób z tymi środkami, przekonania na temat ich szkodliwości, doświadczenia w zakresie problemów związanych z ich używaniem. Wszystkie te kwestie zostały poddane pomiarowi ilościowemu w celu dokonania oszacowań dla młodzieży całego kraju i porównania z wynikami badania z 1995 r. i 1999 r. Badanie objęło młodzież urodzoną w 1987 roku i 1985 r.

Napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 92,5% gimnazjalistów z klas trzecich i 96,7% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem jakiegokolwiek napoje alkoholowe piło 84,9% młodszych uczniów i 93,4% uczniów starszych. Warto zauważyć, że odsetki konsumentów alkoholu, definiowanych jako osoby, które piły jakiegokolwiek napój alkoholowy w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, w przypadku uczniów młodszych nie odbiegają znacznie od odsetków konsumentów stwierdzanych w badaniach na populacji osób dorosłych. W takich badaniach, zrealizowanych w 2002 r. odnotowano 86% tak zdefiniowanych konsumentów napojów alkoholowych. Na tym tle nie dziwi wyższy odsetek konsumentów w klasach starszych – większość uczniów z tych klas w momencie badania była już pełnoletnia lub zbliżała się do wieku dorosłości. Niewiele niższy odsetek konsumentów alkoholu wśród uczniów klas trzecich gimnazjów – głównie

piętnastolatków wskazuje na przemiany obyczajowe w zakresie używania alkoholu przez młodzież i może budzić niepokój spoglądając na rzecz, czy to z perspektywy zdrowia publicznego, czy norm prawnych. Jak pokazują wyniki badania, wśród piętnastolatków picie alkoholu stało się normą, przynajmniej w sensie statystycznym. Zestawienie wyników z 2003 r. z wynikami z 1999 r. pokazuje na lekki wzrost odsetka konsumentów napojów alkoholowych, wśród uczniów młodszych oraz stabilizację wśród uczniów starszych. Wzrost obserwowany obecnie w młodszej grupie jest mniejszy od wzrostu między 1999 r. i 1995. Trzeba dodać, że w starszej grupie w latach 1995–1999 r. także notowano zwiększenie się odsetka konsumentów alkoholu. W sumie oznaczać to może, pojawienie się tendencji stabilizacyjnej. Za wskaźnik względnie częstego używania alkoholu przyjęto picie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Jakikolwiek napoje alkoholowe w tym czasie piło 65,8% uczniów z grupy młodszej i 78,9% uczniów z grupy starszej. Trzeba przypomnieć, że badanie było realizowane w maju i czerwcu – okres ostatnich 30 dni przypadał zatem na kwiecień i maj, w zależności od tego kiedy, który z badanych wypełniał ankietę. Okres ten nie obejmował zatem świąt, karnawału, czy wakacji, które jak można przypuszczać szczególnie sprzyjają okazjom do picia. Wyniki uzyskane w 2003 r. w zestawieniu z wynikami z 1999 r. wskazują na stabilizację odsetka często pijących w starszej grupie i wzrost analogicznego odsetka w młodszej grupie. Wzrost ten jest jednak mniejszy niż odnotowany w poprzednim czterolecu. Warto zatem zauważyć, że wskaźnik częstego picia także wykazuje tendencję do stabilizacji.

Rozpowszechnienie picia alkoholu okazało się zróżnicowane ze względu na płeć tylko gdy analizujemy picie w czasie ostatnich 12 miesięcy i ostatnich 30 dni przed badaniem. Wartości wskaźnika picia kiedykolwiek w życiu dla chłopców i dziewcząt są niemal identyczne. Prawidłowość ta dotyczy zarówno piętnasto – szesnastolatków jak i siedemnasto – osiemnastolatków. Różnice między chłopcami i dziewczętami są większe, gdy rozpatrujemy picie w czasie ostatnich 30 dni, niż gdy analizujemy picie w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. Jednak nawet wyniki odnoszące się do częstego picia pokazują, że różnice między chłopcami i dziewczętami nie są zbyt wielkie. Nie przekraczają one wartości 12 punktów procentowych. Wyniki te zdają się wskazywać na postęp procesu emancypacji dziewcząt. Picie alkoholu w naszej kulturze to raczej domena mężczyzn. Wśród dorosłych mieszkańców naszego kraju spotykamy wielokrotnie więcej niepijących kobiet, niż mężczyzn abstynentów. Wśród nastolatków proporcje te są niemal wyrównane.

W badaniach z 1995 r. w starszym roczniku rozpowszechnienie picia w czasie ostatnich 12 miesięcy było większe u chłopców niż u dziewcząt. Lata 1995–1999 przyniosły większy wzrost rozpowszechnienia picia wśród dziewcząt niż wśród chłopców i w efekcie różnice związane z płcią zatarły się. Można powiedzieć, że starsze dziewczęta dogoniły chłopców pod względem tego wskaźnika. W 2003 roku nie nastąpiły tu większe zmiany. Wydaje się, że można traktować to jako jeden z sygnałów unifikacji stylów życia kobiet i mężczyzn w młodym pokoleniu. Konsumpcję poszczególnych typów napojów alkoholowych prześledzimy najpierw na przykładzie doświadczeń alkoholowych zebranych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Zarówno w trzecich klasach gimnazjów, jak wśród młodzieży starszej najwyższe odsetki konsumentów ma piwo, na drugim miejscu jest wódka a dopiero na trzecim wino. Każdy z trzech typów napojów jest bardziej popularny w klasach gimnazjalnych w porównaniu z klasami ponadgimnazjalnymi. Wódkę pił, co najmniej raz w ciągu ostatnich trzydziestu dni więcej niż co trzeci badany gimnazjalista i więcej niż co drugi uczeń szkoły wyższego poziomu.

W czasie ostatnich ośmiu lat, zarówno wśród gimnazjalistów, jak i uczniów szkół ponadgimnazjalnych obserwujemy stały trend wzrostowy popularności piwa. Odsetki pijących wino w 1999 r. i w 2003 r. nie uległy większym zmianom. Odsetek pijących wódkę po lekkim spadku w 1999 r., w 2003 r. istotnie wzrósł i to do poziomu większego niż w 1995 roku.

W trzecich klasach gimnazjów, zarówno wśród chłopców jak i wśród dziewcząt na pierwszym miejscu jest piwo potem wódka i wino. W przypadku każdego z trunków odsetki pijących są wyższe wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Podobnie jest w klasach starszych. Typową ilością piwa konsumowaną przy jednej okazji przez uczniów młodszych jest poniżej 0,5 litra (26,9%) lub od 0,5 litra do litra (26,1%). W klasach starszych najczęściej pije się między 0,5 litra a 1 litrem tego napoju (32,3%). Mniej informacji dotyczy spożycia wina i wódki przy jednej okazji, bowiem znacznie mniej badanych piło te trunki w czasie swojej ostatniej okazji. W przypadku wina badani grupują się w rejonie niższych wartości, w przypadku wódki rozkład jest bardziej równomierny z lekkim przechyłem w stronę większych ilości, szczególnie wśród trzecioklasistów.

Dane dotyczące zakupów alkoholu przekonują, że większość uczniów trzecich klas gimnazjów podejmuje próby zakupów piwa (64%), natomiast tylko 23–28% próbuje kupować wino bądź wódkę. Zdecydowana większość takich prób kończy się powodzeniem. Odmową sprzedaży ze względu na zbyt młody wiek kończy się tylko 10% prób zakupu piwa, 17% – wina i 14% – wódki. Średnia liczba prób zakupu jest najwyższa w przypadku piwa i wynosi 21. Oznacza to, że młodzi ludzie kupują piwo przeciętnie co 17 dni. Średnie dla wina i wódki wynoszą 11 i 12, czyli innymi słowy zakupy dokonywane są przeciętnie mniej więcej raz na miesiąc.

Porównanie wyników z 2003 r. z wynikami z 1995 i 1999 r. ujawnia odmienne tendencje przy każdym z napojów. W przypadku piwa obserwujemy w 2003 r. wzrost odsetka nieletnich klientów po lekkim spadku w 1999 r. Jednocześnie konsekwentnie rośnie średnia liczba prób zakupów i odsetek odmów. Ten ostatni jeszcze w 1995 r. wynosił 5,4%, a w 2003 r. jest już prawie dwukrotnie wyższy. Odsetek kupujących wino w latach 1995–1999 był stabilny, zaś w 2003 r. wyraźnie się obniżył. W tym samym czasie średnia liczba zakupów nieznacznie wzrosła, zaś odsetek odmów podobnie jak w przypadku piwa uległ niemal podwojeniu. Jeszcze inne tendencje odnotować trzeba odnośnie wódki. Odsetek podejmujących próby zakupów tego napoju w 1999 r. znacznie spadł i w 2003 r. pozostał na poziomie z 1999 r. W ostatnim czterolecu wzrosła natomiast o 1/3 średnia liczba prób zakupów, która w latach 1995–1999 pozostawała stabilna. Odsetek odmów, inaczej niż w przypadku piwa i wina spadł w latach 1995–1999 i w 2003 r. pozostał na poziomie z 1999 r.

PODSUMOWANIE BADAŃ

Przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia napoje alkoholowe piło 93% uczniów z młodszej grupy i 97% uczniów starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle powszechne, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 66% piętnasto – szesnastolatków i 79% siedemnasto – osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem chociaż raz upiło się 29% uczniów z młodszej grupy wiekowej i 37% ze starszej. W czasie całego życia

ani razu nie upiło się tylko 41% uczniów młodszych i 23% uczniów starszych. Picie napojów alkoholowych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Na terenie gminy Waganiec funkcjonuje 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (17 sprzedaje napoje alkoholowe do 4,5% w tym piwo; 17 napoje alkoholowe od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa i 15 napoje alkoholowe powyżej 18%) oraz 2 punkty prowadzące wyszynk w miejscu sprzedaży (2 punkty sprzedają napoje alkoholowe do 4,5% w tym piwo; 2 napoje alkoholowe od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa i 1 napoje alkoholowe powyżej 18%). Na 1 punkt sprzedaży wszystkich napojów alkoholowych przypada średnio 242 mieszkańców. Natomiast na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przypada średnio 287 mieszkańców.

Na podstawie szacunków przeprowadzonych przez Urząd Gminy, GOPS, terapeutów współpracujących z Centrum Wzajemnej Pomocy, Policji, lekarzy rodzinnych można stwierdzić, że około 8% dorosłych mieszkańców gminy ma poważne problemy alkoholowe. Z tego powodu często dochodzi do przemocy w rodzinach uzależnionych od alkoholu. W związku z tymi zjawiskami Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Patologii Społecznej (GKRPA i PS) ściśle współpracuje z Policją, Prokuraturą i Sądem Rodzinnym.

W 2010 roku w stosunku do 3 osób wystąpiliśmy do prokuratury z wnioskami o skierowanie na leczenie odwykowe. W przypadku 3 rodzin wystąpiliśmy do prokuratury o sprawdzenie sytuacji w tych rodzinach i podjęcie stosownych działań.

Z informacji Komisariatu Policji w Nieszawie wynika, że w 2010 roku:

- sprawcy będący pod wpływem alkoholu popełnili 18 przestępstw, w tym 17 kierowało pojazdami w stanie wskazującym na spożycie alkoholu a 1 dokonał zaboru mienia (decyzją sądu skazani na pracę dozorowaną w wymiarze 1478 godzin),
- 8 osób ukarano mandatami za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych,
- przeprowadzono 38 interwencji domowych, z czego 35, miało związek z przemocą w rodzinie (założono Niebieską Kartę),
- do Izby Wyrzeźwień zostały przewiezione 4 osób,
- w izbie zatrzymań Komendy Powiatowej w Aleksandrowie Kuj. osadzono 5 osób,
- odnotowano 5 zdarzeń, w których brali udział nieletni będący pod wpływem substancji psychoaktywnych,
- nie stwierdzono wzrostu wykrywalności dotyczący przestępczości „narkotykowej”.

Z badania przeprowadzonego w ramach projektu „Używanie alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych wśród młodzieży szkolnej w województwie kujawsko - pomorskim” realizowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko - Pomorskiego wynika, że młodzież naszego województwa jest silnie zagrożona. Większość osób uzależnionych rozpoczyna eksperymenty z narkotykami w bardzo młodym wieku. Zwiększa się dostęp do narkotyków. Bez większych trudności można je nabyć w dyskotekach, pubie, ale i coraz częściej w szkole. Dużą aktywność wykazują drobni dealerzy - nierzadko uczniowie danej szkoły.

Na problem narkomanii wpływa szereg czynników:

- łatwy dostęp,

- powszechność zjawiska,
- moda,
- bezrobocie,
- wykluczenie społeczne,
- osłabienie wydajności wychowawczej rodziny, szkoły.

Priorytety na 2011 rok w zakresie profilaktyki uzależnień to:

- zwiększenie oferty pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem (szczególnie młodzieży eksperymentującej z alkoholem i narkotykami),
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie pomocy psychologicznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie (m. in. zwiększenie oferty programów profilaktycznych i propozycje różnorodnych form spędzania wolnego czasu - szczególnie dla dzieci i młodzieży),
- wspomaganie działalności instytucji i organizacji pozarządowych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień,
- podejmowanie działań na rzecz bezpieczeństwa w miejscach publicznych.

W Centrum Wzajemnej Pomocy zatrudniony jest na umowę zlecenie instruktor terapii uzależnień, który udziela pomocy osobom uzależnionym. Z Centrum i Gminną Komisją doraźnie współpracują psychologowie i lekarze. Do Centrum trafiają osoby, które same chcą się wydostać z uzależnienia i oczekują pomocy. Głównie są to osoby po odbytych leczeniu w zakładzie leczniczym jak również członkowie ich rodzin.

Uprawnienia i przeszkolenia posiadają:

- członkowie GKRPA i PS,
- terapeuta punktu konsultacyjno – informacyjnego,
- nauczyciele „Profilaktyka w zreformowanej szkole”.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
Michał Dybo